

"זהו צאתך את צבאותי את עמי"

"ולא ישמעו אליכם פָּרֻעה וְנִתְּפַחֵת אֶת יְהִי בְּמִצְרָיִם וְהַזֹּאתִי אֶת מִזְרָחִים לְהִיּוֹת עֲבָדִים בְּמִצְרָיִם. וְגַם כִּי "אָנֹכִי ה'" אֱלֹהִיךְ אָשָׁר צָבָאֵת עָמֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִאָרֶץ מִצְרָיִם בְּשִׁפְטִים גְּדוֹלִים" ע"כ הוציאנו הכתוב במקבילה הتورה היו כל הנשומות מבני'י ולכלום נאמר "אשר הוציאתך".¹

-א- **ברבינו בחיה** (שם) "והוציאתי את צבאותי". קרא הכתוב לישראל כמו כן הנשומות מצרים. כי כמו שהיו עבדים לפראעה למטה, כמו כן הנשומות מצרים. כי כמו שהיו עבדים לפראעה למטה, כמו בני ישראל כבאותי", לפשי שם כבאותי הולמים, ע"ב שבטים נגד הולמים שלבטלם. ובירידת אבותינו ייב' מזלות. ועוד שהם נמשלים לכוכבים שנאמר "והנכים הום למצרים למטה ונגלו משם, זה היה הגולה לכל הנשומות כוכבי השמים לרוב" (דברים א'). ועוד ירמז צבאותי אל הצבא כוכבי השמים למטה וכל הדורות. והקב"ה הביא אותו הדור למצרים זוש' ואלו לא העליון, יהיה שער הכתוב והוציאתי את צבאותי של מעלה עם עמי בני ישראל של מטה, וזה שאמרנו (מגילה כת א) גלו למצרים שכינה עמם, ואם שכינה עמם בಗלות ק"ו לשאר העליונים, שום דור ראוי זה. אבל כל הגולה היה לכל הדורות רק וזה שאמרנו רוז"ל (שבועות לה א) "צבאות" שם קדש הוא ואני באוטו הדור הוציאו הדבר מכח אל הפועל, עכ"ל. ועי' עוד מש"כ נמק, לפישלא נקרא "צבאות" אלא על שם שריף צבאות מעלה, על דרך זה (יתרו טرس).

בספר תורה אהרון (ויש מז' ז' בד"ה יוכל זרעו הביא אותו מצרימה" יש לדקדק למה הוצרך לכתוב הרי כבר כתיב "וכל בשפטך כהן (שם) ואמר "והוציאתי את צבאותי את עמי בני זרעו אותו" (שם.). ונראה שבא לרובות גם כל זרעו שייהיו נולדים ישראל". אפשר לומר שיוון עם מה שאמרנו זיל' (ראש השנה יא) אח"כ עד ימות המשיח, וכדייאת בהגדה של פ██ח בכל דור ודור בראש השנה שהוא תשרי בטלת עבודה מאבותינו למצרים, אם חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא מצרים, שלא את כן חמש מקומות ראשונות היו מנין עד תשרי, וכן מצאתי כי אבותינו בלבד הולמים לאף אותן גאל עמהם שנאמר "ואותנו תקופת נסן היא כנגד הדם שנפהכו כל מימיות מצרים לדם הוציא מטה" (ואתהנו וכג', וכיון שאוותנו הוציא א' עכ' שים ואזuko כל מימיות שביעולם עד כאן, וחמש מקומות אבותינו למצרים שמשם יוציאו עמי בני עכ' ל. מתשרי עד ניסן כי משפט המצרים במצרים שמלמטה, ומתרישב ספר מה שכתב עדיוות פ"ב מי' לזה אמר "והוציאתי את עמי" וגוי, "וכל זרעו הביא אותו מצירימה", עכ"ל.

-ג-

כى מאהר שבילה העבודה אין צורך בצבאות שם המלאכים כ"י היי במצרים להקל מעליות, אבל עתה שבילה העבודה אין ומבוואר שכל הנשומות של כל הדורות שעתידין לבוא ירידן צורך בהם, ואמר "את עמי" לא אמר ואת עמי, רמז כאן כי אין למצרים, ובעעה שנגalo אבותינו היהת הגולה גם בכל ההוצאה לגמרי אלא עד שיביא עליהם חמיש מקומות אחרונות, הנשומות. ולזה אמר כי הוא עדין תלוי ועובד לזה לא אמר ואת, ויש לפרש לפ"ז מש"כ "זהו צבאותי את צבאי את עמי בני אבל אחר שידעו מצרים כי אני ה' בנטותי את ידי על מצרים" ישראל, הכוונה דצבאי קאי על הנשומות שהייתה להם שייעוד (וארא ז' ה) שהיא מכת בכורות שהיא מכח אהרון, אז הוציאתי תחת מצרים שלמעלה דרכם יראו עם בני ישראל, ולכן כתיב את בתני ישראל מותכם. או נאמר "זהו צבאותי את צבאותי". "את צבאי את עמי בני ישראל", משום דצבאי קאי על שאמר בה "הנה יד ה' הוייה" (וארא ט ג) שהוא צירוף חמישי העם שהי תחת מצרים שלמטה, ומתרישב ספר מה שכתב הוייה של שניים עשר צירופים, את צבאותי ולהוציא, כמו שעושין את צבאותי ואת עמי.

-ד-

אנשי השירא שקודם שליכו מוצאים המשאות חוץ למדינה ואחר כך יוצאים האנשים, כו אמר הקב"ה אחר חמיש מקומות יושם מטבחם מארץ מצרים ושמרתם את מיום הזה להדרתיכם אוציא את צבאותי, ואחר כך בנטותי את ידי שהיא מכת הדבר צבאותיכם מארץ מצרים ע"כ (בא יב ז). שנאמר בה "הנה יד ה' הוייה", אחר כן "זהו צבאותי את עמי", רק' יונתי מקץ שלשים שנה וארבע שנים שנה נזיה בצעם מיום הזה ולכן אמר משה במקת הברד "כצאתך את העיר" (וארא ט כ) לפ"ז יוצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים" ע"כ (שם יב מא). יוצאו כל צבאות ה' מארץ מצרים ע"כ (שם יב נא). יונתי היעי בעדים מיום הזה הוציא ה' את בני ישראל מארץ מצרים מי הם הצבאות, ואם הם ישראל היה לו לומר את צבאות עמי באוור החיים (שם) והוציאתי את צבאותי את עמי וגוי. צרייך לדעת בני ישראל. ואולי כי יוציאו ה' לרשות בטורה הפלגות מעליינו כתיב פערמי חסר "וַיַּיְוֹ" ופעמיים מלא "וַיַּיְוֹ" וצ"ב. אצלו כי אין לו צבאות מיוחדים לו כישראל, ולזה אם היה אומר את צבאות עמי וגוי היה מקום לומר כי ה' יש לו הרבה נוראה בהקדם מש"כ בחיה אדם (כלל קומו דיו) כתיב בסכת צבאי צבאות זה אחד מהם, זה אמר את צבאותי סתם לומר תשבו ז' ימים" וגוי (אמור בג' מב), "למגען ידעו דורותיכם כי הרשומים ואין צורך מכך פלוני כי באומך צבאות ה' אחד מתחילה כתוב בסכת חסר, וכך בסכות הושבתי מלה, אלא הוא המיום, ואחר כך אמר ממי הוא זה ואיזה הוא את עמי בני ישראל, ייתברר הכתוב על דרך כלל ופרט אין בכלל צבאותי מה שעה שצרכו על העירויות במלחמות סיכון וועוג. וכך לא הפרט שהם בני ישראל, ומעתה לא יקרא בכינוי צבאות ה' אלא ישראל המרוממים והמעולים, עכ"ל.

-ב-

ולהמתבואר דכל דכתוב מלא יואו'ו' כתוב ב' פעמיים ועם גם ייל ובהקדם מש"כ במשפט אמרת (פ██ח תרנו מאמר א) בד"ה נדרש על שני עניינים, כמו כן ייל על דרך זה בעניינו, דהיכא דכתיב שם עמי או בני ישראל ר' ר' ק' לא הוציא ה' תיבת צבאי קאי רק על הקדש ברוך הוא את אבותינו הרי אני קו'. וקשה הלא לא הנשומות בתיב חסר וא'ו [כן הוא וארא ז, בא יב נא], משא' כהתחל עבדים היו אבותינו רק ה'ינו וויאציאנו, ומה שיין לסיים על זה אלו לא הוציא את אבותינו. ונראהabar הענן כי הנשומות ועל עם ישראל, כתיב מלא וא'ו [כן הוא בא יב ז, יב ראיינו שמעולם מיד כשהשבתי הקדש ברוך הוא זרע לאע"ה מא'].³ נאמר לו "גר יהיה זרעך" (לך לך יג). א'כ כל שורש בני'י הינו

¹ כ"ה במדרש רבba (יתרו ז' ד"א) "ויבדר אלהים את כל הדברים האלה לאמר" (יתרו ע"י משה, א'כ על כרחך שככל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר ניתן ע"י משה וק"ל, עכ"ל).

² כ"א, אמר יצחק מה שהנבאים עתידיים להתבונאות בכל דור ודור קבלו מהר סיינ, שכן משה אמר להם לישראל כי את אשר ישנו פה עמדו עמו ימי ואחר אשר אני נאם הטענו הווים (עצבים כת ב' ז), עמדו עמו ימי כתיב כאן אלא עמו ימי ואחר אשר אני נאם הטענו מצרים היה שם מצרים וכו', עכ"ל.

³ ע"י מדרש רבba (בשלח כה א) ומהו "זהו מצרים נושא אחריה" (שם יד ז) שרו של העתיד לתבראות שאין בהם ממש אלא נאמרה בהם עמידה, שאעיפ' שלא היה בנסיבות "לצבאותם" חסר ואי', והוא מושם אכן רק כונה אחת, הינו לעם ישראל ודוק'. מה ש תלמיד ותיק וכו' פי' לפי של הנשומות הינו בהר סיינ וקבעו חלקם שם והכל נאמר